

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СЛИВЕН ПРЕЗ 2020 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на общите индикатори е ежегодно провежданото Наблюдение на доходите и условията на живот (EU-SILC).

През 2020 г., линията на бедност общо за страната е 451.00 лв. средномесечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 1659.9 хил. лица или 23.8% от населението на България.

Данните от изследването позволяват изчисляване на линия на бедност за всяка област. Приложен е същия метод както при линията на бедност на национално ниво – 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в рамките на областта. За 2020 г. в област Сливен размерът на линията на бедност е 344.83 лв. средномесечно на лице от домакинство, като под прага на тази линия е живяло 31.3% от населението на областта.

1. Основни индикатори за бедност в област Сливен през периода 2015 – 2020 година

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Линия на бедност - средномесечен размер - лв.	255.2	248.1	237.7	272.2	345.7	344.8
Относителен дял на бедните - % от населението	24.9	31.4	28.2	25.5	30.1	31.3
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	48.1	50.9	53.3	49.1	51.3	50.6
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	37.8	36.3	41.2	31.2	31.4	35.7
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	8.0	15.1	13.0	8.3	9.4	8.7
Коефициент на Джини ¹	35.7	42.1	43.9	38.9	41.3	39.3

През 2020 г. най-ниската линия на бедност се наблюдава в областите Монтана и Видин - съответно 270 и 297 лв., а най-високата - в област София (столица) (718 лв.), следвана от областите Перник (506 лв.) и Варна (480 лева). Най-висок е относителният дял на бедните в областите Сливен - 31.3%, Монтана - 29.4%, Силистра - 29.1%, и Бургас - 29.0%. Най-нисък е относителният дял на бедните в областите Габрово - 12.3%, Разград - 12.6%, и Шумен - 16.4%.

Спрямо предходната година размерът на линията на бедност за област Сливен се понижава с 0.2%, а относителният дял на бедното население се увеличава с 1.2 процентни пункта. В областта относителният дял на бедност при мъжете е 29.6%, а при жените – 32.9%. Разликата в равнищата на бедност по пол е 3.3 процентни пункта при 4.1 пункта за страната. В сравнение с предходната година, относителният дял на бедност при мъжете в област Сливен се увеличава с 1.1 процентни пункта, а при жените - с 1.3 процентни пункта.

¹Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2020 г. на национално ниво показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери, равнището на бедност се повишава от 23.8% до 29.9%, или с 6.1 процентни пункта за страната, а за област Сливен равнището на бедност се повишава от 31.3% до 35.7% или с 4.4 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност за областта нараства до 50.6% или с 19.3 процентни пункта.

Поляризацията на населението в област Сливен по доход, измерен чрез съотношението на доходите между бедните и богатите слоеве на обществото за 2020 г. показва, че най-бедните 20% в областта имат 8.7 пъти по-нисък доход от най-богатите 20%, като спрямо 2019 г. поляризацията е по-слабо изразена.

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги. През 2020 г. 19.4% от населението на страната живее в материални лишения, а в област Сливен този показател е 34.1%. В областта в материални лишения живеят 32.8% от мъжете и 35.4% от жените.

В изследването „Статистика на доходите и условията на живот от 2013 г. се събират данни за материалните лишения на децата в домакинството (на възраст между 1 и 15 години). През 2020 г. в област Сливен относителният дял на децата с материални лишения (лишени от поне един от 13 показателя) е 22.6%, спрямо 2019 г. този показател намалява с 19.6 процентни пункта.

Домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност и безработни домакинства в изследването се считат домакинствата, чиито членове не са били заети през последните четири седмици, т.е. всички членове на домакинството на 16 и повече навършени години са били или безработни, или неактивни. Ниската икономическа активност за домакинството се отнася до съотношението между броя месеци, в които всеки член от домакинството във възрастовата група 18 - 59 години е бил работещ през предходната година (реално отработени месеци), към общия брой месеци, които теоретично би могъл да отработи същият член на домакинството при пълна заетост. За лицата, които декларират, че работят на непълно работно време, броят на месеците се преизчислява на пълно работно време въз основа на отработените часове.

Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0 - 59 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 - 59-годишните с изключение на учащите от възрастовата група 18 - 24 години) работят под 20% от техния потенциал през референтния период.

През 2020 г. в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност живеят 8.1 хил. лица на възраст 18 - 59 години, или 9.1% от населението, като спрямо 2019 г. относителният им дял се увеличава с 2.5 процентни пункта.

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

За област Сливен индикаторът сочи, че 83.1 хил. лица, или 45.0% от населението на областта се нуждае от специални грижи за справяне с бедността, социалното разслоение и изключването от активна трудова дейност. От тях 38.3 хил. души са мъже, а 44.8 хил. са жени. Спрямо 2019 г. този показател се е увеличил с 2.5%.

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация. Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички обикновени домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за 2020 г. включва 9 052 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова.

Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече години получава тегло 0.5 и всяко дете под 14 години получава тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа различен тип тегла:

- Домакинско тегло (целева променлива DV090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната;
- Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица на територията на страната;
- Персонално тегло за всеки член на домакинството на 16 и повече години (целева променлива RB040) за получаване на броя на лицата на 16 и повече години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на 16 и повече години (например „относителен дял на работещите бедни“), се използва персонално тегло за лицата на 16 и повече години (PB040).

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи в изследването (RB050a).

Поради извадковия характер на изследването по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 2:

2. Оценки на основни показатели през 2020 г. за област Сливен

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност или социално изключване		
Общо	45.0	6.8
Мъже	42.5	7.3
Жени	47.3	6.6
0 - 17 години	59.5	12.1
18 - 64 години	42.1	7.4
65+ години	38.1	5.7
Риск от бедност		
Общо	31.3	6.7
Мъже	29.6	7.2
Жени	32.9	6.6
0 - 17 години	47.5	13.2
18 - 64 години	29.9	7.0
65+ години	19.1	4.3
Материални лишения		
Общо	34.1	5.7
Мъже	32.8	6.4
Жени	35.4	5.6
0 - 17 години	39.1	8.9
18 - 64 години	32.9	7.0
65+ години	32.6	5.8
Домакинства с нисък интензитет на икономическа активност		
Общо 18 - 59 години	9.1	3.1
мъже 18-59	7.6	2.8
жени 18-59	10.7	3.7
Общо 0 - 17 години	4.7	3.0
Общо 0 - 59 години	7.7	2.9

Повече информация за индикаторите за бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“.